

ודוקא כשקרבנו כל מתיריו בהכשר, שלא היה בו פסול אחר. ושלא ערב מחשבות פסול אחרות [ושאין דבר אחר גרם לו איסור אכילה. כדלעיל כו.] – אבל בכל שאר האופנים וכן בשאר מחשבות פסול, כגון 'חוי' למקומו' או מחשבת 'שלא לשמה' בפסול ובחטאת – פסול ואין בו כרת.

דפים כח – כט

מו. מה דרשו בסוגיתנו מן הכתוב בסדר צו: ואם האכל יאכל מבשר זבח שלמיו ביום השלישי לא ירצה המקריב אתו לא יחשב לו פגול יהיה והנפש האכלת ממנו עונה תשא, וכן מן הפסוק המקביל בפרשת קדושים תהיו?

למסקנא, כך דרש רבא:

האכל יאכל – בשתי אכילות הכתוב מדבר, אכילת אדם ואכילת מזבח.

מבשר זבח שלמיו – מה שלמים מפגלים ומתפגלים, אף כל מפגלים ומתפגלים. לאפוקי דברים שמתירים את עצמם, כנ"ל.

ביום השלישי – זה חוי' לזמנו.

לא ירצה – כהרצאת כשר כן הרצאת פסול, כלומר אינו נעשה 'פיגול' אלא כשקרבנו כל מתיריו – לאחר הוריקה.

המקריב – בהקרבה הוא נפסל ולא בשלישי. כלומר כשחשב בשעת ההקרבה על חוי' לזמנו. ואין מדובר כשנותר ממש בשלישי.

אתו – בזבח הכתוב מדבר, שהוא נפסל ולא הכהן. כן דרש רבי אליעזר. ובן עזאי מיעט מאתו מאחר נדרו, שאינו ב'לא ירצה'.

לא יחשב – לא יערב בו מחשבות אחרות, שאם ערב מחשבות-פסול – יצא מידי פיגול. מכאן למחשבות שמוציאות זו מזו. אחרים אומרים: במחשבה הוא נפסל ואינו נפסל בשלישי. רב מרי שנה: מכאן לאזהרה למחשב בקדשים [וגם לוקה אליבא דר' יהודה].

[המקריב אתו לא יחשב – אין מחשבה פוסלת אלא במי שראוי להקרבה, ולא בפסולין. רש"י להלן לב. וע"ש ברש"י ובחדו' הגר"ס].

פגול – זה חוי' למקומו.

יהיה – מלמד שמצטרפים זה עם זה (-) הויה אחת לשתיהן, מלמד שחצאי שיעוריהן מצטרפים לפסול את הקרבן), כגון חשב לאכול כחצי זית בחוי' וכחצי למחר.

והנפש האכלת ממנו – מאחד מהם, ואיזה זה חוי' לזמנו [דגמר 'עון' 'עון' מנותר, שדומה לו בו"ב – זמן ובמה].

עונה תשא – ולמדנו נשיאות עוון בגזרה שוה מנותר, שהאוכלו ב'כרת'.

המקרא שנאמר בו 'שלישי' בסדר קדושים מלמד שאין מחשבה פוסלת אלא במקום 'משולש' בדם בבשר ובאימורין.

א. כמה פירושים נאמרו בה: רש"י פרש שאין מחשבת 'חוי' למקומו' פוסלת אם חשב על ההיכל

– מקום שאין שם כל השלשה הללו.

ויש מפרשים: אין מחשבה פוסלת אלא במזבח החיצון שיש בו דם בשר ואימורין, ולא בפנימי.

והתוס' דחו פירוש זה.

וי"מ: צריך שהעובד יעמוד בעזרה בזמן שחשב, אבל עמד בחוץ ושחט בסכין ארוכה – אינו פוסל. וגם על פירוש זה הקשו התוס'.

והר' יו"ט פרש: אין פוסל אלא כשחשב על מקום ששלשתם פסולים בו באותו קרבן שחישב עליו, אבל אם חישב בקדשים קלים לזרוק בירושלים וכיו"ב, כיון שאותו מקום כשר לאכילתם – אינו פוסל. והתוס' הקשו גם על פירוש זה.

וי"מ: צריך שיחשוב על יום השלישי (בשלמים) דוקא – זמן שאפילו אכילת בשר אין בו, אבל ביום השני בשלמים שאינו פסול בכל שלשת הדברים – אין בו פסול 'חוץ לזמנו'. והתוס' דחו פירוש זה.

ב. כתבו התוס' שישנה דעה החולקת על דין 'מקום משולש' (לקמן לו). ויש שמפקפקים בדבר ע' קרן אורה; חו"א ז,ז. עוד העירו על השמטת הרמב"ם דין זה.

ג. בתחילה דרשו בגמרא קרא דקדושים על מחשב חוץ למקומו באם אינו ענין, והקשו על כך. וערש"י פסחים טז: מנחות יא: ורעק"א.

דפים כט – ל

מז. מה הדין בעירוב מחשבות פסול, באופנים דלהלן:

- א. חשב בעבודה אחת לאכול חוץ לזמנו ובעבודה אחרת חשב לאכול חוץ למקומו או שלא לשמה.
- ב. חשב באותה עבודה לאכול כזית חוץ לזמנו ועל כזית אחר חשב לאכול חוץ למקומו.
- ג. חשב על אותו חלק לאכול חוץ לזמנו ולמקומו.
- ד. חשב לאכול חצי כזית חוץ לזמנו וחצי כזית חוץ למקומו.
- ה. חשב לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית.

א. חשב בעבודה אחת מחשבת 'חוץ לזמנו' ובעבודה אחרת חשב 'חוץ למקומו', או 'שלא לשמה' בפסח ובחטאת (משא"כ בשאר קרבנות שמחשבת של"ש אינה פוסלת); הקרבן פסול ואין בו כרת למי שאכלו. רבי יהודה אומר: אם מחשבת הזמן קדמה – פסול וב'כרת', ואם המחשבה האחרת קדמה – פסול ואין בו כרת.

ב. עירוב מחשבות באותה עבודה על שני כזיתים; לדברי אילפא, הכל מודים בזה שפסול ואין בו כרת, משום עירוב מחשבות. ולדברי רבי יוחנן גם בזה נחלקו חכמים ורבי יהודה (וכן משמע מדברי רבי בהמשך הסוגיא ע' שפת אמת וחזו"א). וכן נראית דעת רבא, ואילו אביי סובר כאילפא. עחזו"א).

לפירוש התוס', לא אמר אילפא אלא כשחשב באותו סימן, אבל חשב בסימן אחד חוץ לזמנו ובסימן אחד חוץ למקומו [או במליקת העוף, במפרקת ובסימן אחד] – הוי כשתי עבודות למ"ד ישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף, ולמ"ד מפגלין בחצי מתיר.

עבודה שאינה מורכבת משלבים נפרדים והיא חלה ברגע אחד, כגון קמיצה; לדעת אביי מודה רבי יהודה שאין תופסים את המחשבה הראשונה לעצמה אלא נידון כעירוב מחשבות ולעולם פסול ואין בו כרת, כיון שברגע אחד חלות שתי המחשבות. ודוקא בשחיטה נחלק רבי יהודה לפי שישנה לשחיטה מתחילה ועד סוף, וכל מחשבה חלה על חלק אחר [וכן בכל כיו"ב]; הקטרת הקומץ והלבונה, או פסיעת פסיעות בהולכה].